

20
15

SAMENVATTING JAARVERSLAG 2015

In dit verslag leggen het Bestuur van de Vereniging Nederlandsch Historisch Scheepvaart Museum (het Bestuur) en de Raad van Commissarissen verantwoording af over het jaar 2015. Het verslag tracht een zo compleet mogelijk inzicht te geven in de activiteiten, financiële positie en organisatie van de Vereniging, opgericht in 1916.

De jaarverslaggeving is opgezet volgens de richtlijn RJ650 voor de fondsenwervende instellingen. Het volgen van deze richtlijn stelt zowel leden van de Vereniging als externe geldgevers in staat een duidelijk beeld te verkrijgen van de financiële huishouding van de Vereniging. Dit is met name van belang voor het verkrijgen van externe financiële middelen alsmede van eventuele nalatenschappen.

DOELSTELLINGEN

De Vereniging heeft als doelstelling het bijeenbrengen, in stand houden en uitbreiden van de verzameling maritiem-historisch (kunst)objecten, met het oogmerk deze in het Nederlands Scheepvaartmuseum Amsterdam te exposeren.

De Vereniging biedt aan particulieren en bedrijven volop mogelijkheden om actief bij het Museum betrokken te zijn. Voor de leden worden er exclusieve activiteiten rond het Museum en de collectie georganiseerd.

Voorts draagt de Vereniging bij aan het verspreiden van maritiem-historische kennis door middel van de ondersteuning van de leerstoel maritieme geschiedenis aan de Universiteit Leiden, het aanhouden van een uitgebreide museumbibliotheek, de periodieke uitgave van het ledentijdschrift *Zeemagazijn*, de uitgave van een wetenschappelijk *Jaarboek* en steun aan een bijzonder fellowshipsprogramma. Collectie, ledenactiviteiten en historische kennis vormen de belangrijkste uitgangspunten van de Vereniging.

VERWERVING VAN BATEN

Baten, al of niet voor specifieke projecten of aankopen, worden onder meer verkregen uit contributies en vrijwillige bijdragen van de leden, bijdragen van fondsen en sponsors, legaten, schenkingen en erfenissen al of niet in natura, overdracht van aankopen gedaan door het Museum, toevallige baten en opbrengsten uit het vermogen.

ANBI-STATUS

De Vereniging heeft de status van Culturele ANBI. Giften aan goede doelen organisaties zijn aftrekbaar van het belastbaar inkomen als de instelling is aangemerkt als een Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI). Voor een Culturele ANBI geldt vooralsnog in het algemeen een verhoogde aftrekbaarheid (125% voor particulieren).

BESTUURLIJKE ZAKEN / SAMENSTELLING BESTUUR

De Vereeniging wordt bestuurd door een onafhankelijk en onbezoldigd bestuur. Het Bestuur dient conform de statuten te bestaan uit tenminste vijf (5) en maximaal zeven (7) leden. De samenstelling van het Bestuur is in 2015 ongewijzigd gebleven.

STATUTENWIJZIGING

Tijdens de Algemene Ledenvergadering 2015 hebben de leden ingestemd met de voorgestelde wijziging van artikel 8 lid 1 van de statuten. Na de statutenwijziging, doorgevoerd per 29 januari 2016, luidt dit artikel als volgt:

“1. De Vereeniging kent een raad van commissarissen, bestaande uit drie tot vijf leden. De raad van commissarissen stelt, met inachtneming van het bepaalde in de vorige volzin, zelf het aantal leden vast.”

COLLECTIE

De Vereeniging bezit een collectie maritieme (kunst) voorwerpen die tot de wereldtop behoort. Ook in 2015 heeft zij zich ingespannen om deze verzameling in stand te houden, uit te breiden en te presenteren in samenwerking met het Museum. Zij stimuleerde het gebruik van haar rijke collectie als bron van kennis, historisch besef en identiteit en ook voor inspiratie en innovatie. De medewerkers van het Museum voeren de taken uit die voor het realiseren van deze doelstellingen noodzakelijk zijn. De Vereeniging plukt de vruchten van hun grote vakkundigheid. In 2015 zijn 5529 voorwerpen aan de verzameling toegevoegd. Dit uitzonderlijk hoge aantal valt in twee groepen uiteen.

Het merendeel (4297 objecten) bestaat uit foto's en negatieven afkomstig van de Stoomvaart-Maatschappij Nederland, die in het verleden aan de Vereeniging zijn overgedragen. In het kader van het wegwerken van registratieachterstanden worden uit de tientallen dozen met fotomateriaal de relevante negatieven en originele afdrucken individueel beschreven. Deze voorwerpen behoorden feitelijk reeds tot de collectie, maar worden nu elk afzonderlijk in het collectieregistratiesysteem opgenomen.

De groep van 1232 nieuwe aanwinsten bevat zowel aankopen als schenkingen voor de bibliotheek en van scheepsmodellen, schilderijen, foto's, films, handschriften en kunstnijverheidsvoorwerpen. Bepalend bij de keuze zijn de vijf thema's in de collectiestrategie van Het Scheepvaartmuseum, die in overleg met het bestuur van de Vereeniging in 2009 is vastgesteld: (Nederlanders en de wereld; Nederland als maritieme natie; De zee als bron van inspiratie; De zee als nieuwe uitdaging; Amsterdam als havenstad.)

Enkele aansprekende aanwinsten in 2015 waren:

Op een veiling in de VS heeft de Vereeniging een zeldzaam 17de-eeuws scheepsmodel van een Nederlandse pinas gekocht, vermoedelijk de koopvaarder *IJsbeer*. Pinassen waren redelijk snel zeilende driemasters van 20 tot 45 meter lengte, met veel laadruimte. Zij werden in de 17de eeuw veel gebruikt, zowel binnen Europa als voor de lange reizen naar Azië. De aanwinst is bijzonder, omdat van de modellen die in de 17de eeuw zijn gemaakt, er weinig bewaard zijn gebleven. Dit model behoorde tot een Nederlandse collectie, maar is begin jaren 1930 gekocht door de Amerikaanse mediamagnaat William Hearst. Dankzij de Vereeniging is dit bijzondere stuk Nederlands maritiem erfgoed nu teruggekeerd in een openbare collectie in Nederland.

Een nazaat van Leonardus Wagner schonk het dagboek van haar voorvader over een aantal reizen die hij in 1863-1868 als marineofficier maakte naar Suriname, Brazilië en Nederlands-Indië. Het handschrift is bijzonder vanwege de tekeningen van onder meer havens in de Indische archipel en een schip in dok in Rio de Janeiro.

Mede met steun van de BankGiro Loterij kocht de Vereeniging een schilderij van een beurtschip dat zeilend probeert weg te komen van lager wal, in 1849 gemaakt door de gerenommeerde zeeschilder Hermanus Koekoek. Hij schilderde de lastige situatie volkomen realistisch. Opgestapte losse werklui helpen de schipper en zijn knecht met lange vaarbomen de paviljoentjalk uit de wal te duwen. Andere helpers brengen met een roeiboot een lange lijn uit naar een dukdalf zo'n twintig meter van de oever om het vrachtschip vrij te trekken.

Het thema Nederland als maritieme natie en het menselijke aspect van de scheepvaart komen eveneens tot uitdrukking in een serie van negen kleurenfoto's van schippers op kleine klassieke binnenvaartschepen als spits en kempenaar. Niels Helmink fotografeerde in de periode 2009-2014 de schippers in het huiselijke interieur aan boord. Elke foto heeft vaste beeldelementen waardoor als het ware een typologie ontstaat van deze verdwijnende groep middenstanders.

Dankzij een grote erfenis in 2015 van de heer R.W. Balfoort uit Scherpenzeel, kon de Vereeniging op een veiling in Amsterdam een aansprekend schilderij kopen, gemaakt door Andreas Schelfhout in 1846. Het biedt een geromantiseerd tafereel van een stoomveerpont op een rivier. Passagiers en vracht wachten op de steiger op transport. Het was op de binnenwateren dat stoomschepen het eerste werden gebruikt. Een langzeilend beurtschip refereert aan de zeiltijd. Aldus verbeeldt het schilderij de overgang van zeil- naar stoomvaart, het thema waaraan erflater Balfoort de Vereeniging heeft gevraagd zijn Balfoort-Roggeveen Fonds te besteden.

Tevens verwierf de Vereeniging een getuigd model van de yawl *d'Halve Maen*, gemaakt door H.C.A. van Kampen in 1910. Het zeiljacht zelf was een jaar eerder ontworpen en gebouwd door Gerard de Vries Lentsch in Nieuwendam, stamvader van de ontwerpersfamilie die ook de regenboog en pampus voortbracht.

In 2015 heeft de Vereeniging 2873 voorwerpen afgestoten. Het betrof boeken en brochures uit de bibliotheekcollectie, die museummedewerkers in de afgelopen drie jaar geselecteerd hebben tijdens het opnieuw rubriceren en labelen. Het gaat om dubbele exemplaren en boeken die voor Vereeniging, Museum en bibliotheekgebruikers hun informatiewaarde hebben verloren (bijvoorbeeld woordenboeken of oude museum cao's). Dubbele exemplaren van zeldzame en veelgebruikte boeken blijven in de collectie. Het Museum volgt hierbij de officiële Leidraad Afstoting Museale Objecten van de Museum Vereniging.

Bruiklenen

De Vereeniging heeft 226 voorwerpen in langdurig bruikleen uitstaan bij 19 instellingen. In 2015 gaf zij 36 objecten uit haar collectie in tijdelijke bruikleen aan andere musea.

Audit Commissie Collectiebeheer

De Audit Commissie Collectiebeheer (ACC) houdt door toetsing en toezicht Het Scheepvaartmuseum scherp in het goed beheren van de collectie van de Vereeniging (inclusief bruiklenen). In de periode mei 2014-mei 2015 hadden de heren J.W. Bausch (als voorzitter en woordvoerder), C. de Haes en F.C. Henny zitting in de commissie.

Op 26 februari 2015 toetste de ACC de stand van zaken van de prioriteiten op het terrein van Collectiebeheer, die zij in 2014 met het Museum was overeengekomen. Aan het opheffen van de registratie-achterstand van technische tekeningen, munten en penningen, negatieven van foto's wordt hard gewerkt. Enkele resultaten, zoals de ontdekking van een twintigtal bijzondere Duitse penningen over de Eerste Wereldoorlog, zijn in *Zeemagazijn* gepresenteerd. Tegelijk zorgt het Museum dat geen nieuwe achterstanden ontstaan. De ACC heeft opnieuw aanbevolen een applicatiebeheerder (eventueel parttime) in dienst te nemen in plaats van een aanstelling op projectbasis, zoals sinds 2014 geschiedt. De brandveiligheid van het restauratieatelier is verbeterd door aanpassingen van de elektrische apparatuur. Het Museum heeft in de loop van 2015 acht procedures in het Handboek Collectiebeheer geactualiseerd en geïmplementeerd om de kwaliteit van de zorg voor de collectie verder te verbeteren.

De ACC rapporteerde deze bevindingen tijdens de Algemene Ledenvergadering in april 2015. Hierna trad de heer J.W. Bausch terug uit de commissie. De heer

M. Boekhout volgde hem op. In haar nieuwe samenstelling bracht de ACC zich op de hoogte van de zorg voor de collectie door overleg met het Hoofd Collectiebeheer. In samenspraak selecteerden zij in november 2015 een aantal thema's die de ACC begin 2016 zal controleren.

KENNIS

De Vereeniging probeert haar tweede doelstelling, het vergroten en verbreiden van kennis over de Nederlandse maritieme geschiedenis en cultuur, op diverse manieren te realiseren.

Zeemagazijn

In 2015 verschenen drie afleveringen van *Zeemagazijn*. De inhoud was enigszins gewijzigd om aan te sluiten bij de wensen van de leden, zoals vastgesteld in het lezeronderzoek door Motivaction eind 2014. Elk nummer telde zes tot zeven korte artikelen waarin medewerkers van het Museum objecten uit de collectie in een bredere context plaatsen. Er was speciale aandacht voor opmerkelijke aanwinsten en voor resultaten van wetenschappelijk onderzoek op basis van de collectie.

Jaarboek

Het ruim geïllustreerde Jaarboek 2015 was volledig gewijd aan de Koningssloep die na een grondige onderhoudsbeurt van de romp en restauratie van de beeldengroep sinds oktober 2015 in een apart schiphuis bij het Museum (weer) te bewonderen is. In het Jaarboek worden voor het eerst sinds de voltooiing van de sloep in 1818 traditie, ontwerp, gebruik en betekenis van de Koningssloep integraal gepresenteerd. Een hoofdstuk is gewijd aan de betekenis van de vergulde ornamenten en andere sloopssier die de Koningssloep tot een varend kunstobject maken. Ook de recente werkzaamheden om het vaartuig gereed te maken voor expositie en eventueel gebruik door koning Willem-Alexander komen aan bod en er zijn interviews opgenomen met de roeiers van de laatste vaartocht in 1962. De combinatie van deze invalshoeken maakt de uitgave uniek. De studie is bovendien ruim en met bijzondere foto's geïllustreerd. Deze 25ste editie van het Jaarboek kon verschijnen dankzij financiële steun van een aantal fondsen en extra bijdragen door leden van de Vereeniging.

Fellowships

De Vereeniging steunt met een financiële bijdrage het Fellowships Programma van Het Scheepvaartmuseum, dat mede op initiatief van de Vereeniging is gecreëerd. De beurzen bieden (jong) talent gelegenheid wetenschappelijk onderzoek te doen op basis van de uitzonderlijke maritieme verzameling van de Vereeniging. Leden kunnen het programma rechtstreeks ondersteunen door zich aan te sluiten bij de Fellowshipskring binnen de Vereeniging.

In 2015 ontving prof. dr. Louis J. Sicking, verbonden aan de Vrije Universiteit Amsterdam en Universiteit Leiden, het Dr. Ernst Crone Fellowship voor een interdisciplinair onderzoek naar het oudste Nederlandse scheepsmodel (c1560) dat bewaard is gebleven. Hij bestudeerde het unieke model (dat zich in de collectie van de Vereniging bevindt) niet alleen vanuit maritiem-historisch oogpunt, maar belichtte ook heraldische, iconografische, scheepsbouwkundige en zelfs letterkundige aspecten. Daarmee vergrootte hij het inzicht in de betekenis van het model voor de geschiedenis van de Nederlanden.

Junior onderzoeker Hugo Rijpma gebruikte het Prof. dr. J.C.M. Warnsinck Fellowship voor een onderzoek naar een serie schilderijen, die Louis Meijer maakte van de reis naar de Middellandse Zee door de Nederlandse Prins Hendrik 'de Zeevaarder' in 1846. Rijpma vergeleek de schilderijen in de collectie van de Vereniging met werken in het Paleis op de Dam, met speciale aandacht voor de betekenis en functie van de schilderijen voor de koninklijke familie.

Dr. Sabine Go ontving dit jaar het Mr. Peter Rogaar Fellowship, een aparte beurs ingesteld door de Directie der Oostersche Handel en Reederijen voor onderzoek op basis van de collectie van de Vereniging naar de geschiedenis van de Oostzee. Zij bestudeerde het averij-dossier van de Nederlandse koopvaarder *Jan Maria*, die op thuisreis uit Riga in 1883 zwaar beschadigd de haven van Geestemünde (tegenwoordig Bremerhaven) moest worden binnengesleept. Zij toetste de wijze waarop de schade werd afgehandeld aan het huidige wetenschappelijke discours over kenmerken van de maritieme transportsector in de moderne tijd, en van zeeverzekeringen in het bijzonder.

De drie fellows presenteerden de (tussentijdse) resultaten van hun onderzoek tijdens een goed bezochte bijeenkomst midden februari 2016.

Leerstoel

De Vereniging ondersteunt de Stichting Maritieme Leerstoel die de leerstoel zeegeschiedenis aan de Universiteit Leiden mede onderhoudt. Dit is de enige plaats in Nederland waar studenten een volledige BA- en MA-opleiding tot maritiem historicus kunnen volgen. De reguliere leerstoel wordt voltijds bekleed door prof. dr. M. van Groesen die per 1 september 2015 prof. dr. H.J. den Heijer opvolgde.

LEDEN

Leden zijn de kern van de Vereniging. Zij zijn als draagvlak het belangrijkste kapitaal; niet alleen omdat zij door hun financiële bijdragen collectieaankopen mogelijk ma-

ken, maar ook omdat zij ambassadeur zijn van de doelstellingen van de Vereniging. Daarom vindt het bestuur het contact met de leden van groot belang en worden er vele activiteiten speciaal voor hen georganiseerd.

Ledenontvangsten

2015 was een mooi jaar waarin er weer diverse ontvangsten zijn georganiseerd. In januari vond de wereldpremière van de film *Michiel de Ruyter* plaats in Het Scheepvaartmuseum. Er was een groot aantal kaarten beschikbaar gesteld voor de leden. In februari vond traditiegetrouw de Fellowshipsbijeenkomst plaats, in maart een lezingenmiddag over Cartografie, in april een lezing over Michiel de Ruyter, de Algemene Ledenvergadering (ALV) met aansluitend een vaartocht en in juni de Familiedag. Hoogtepunten waren de vaartochten met de *Christiaan Brunings* tijdens SAIL en de opening van het Schiphuis met de teruggekeerde Koningsvloep.

Lid werft lid

De wens van het Bestuur is een zo groot mogelijk publiek te betrekken bij haar missie. Nieuwe leden die via bestaande leden worden geïntroduceerd, blijken het meest trouw. Tijdens de ALV werden de aanwezige leden opgeroepen te helpen het ledenaantal uit te breiden. Voor alle activiteiten was het mogelijk om potentieel geïnteresseerde vrienden/familieleden of kennissen te introduceren. Van deze mogelijkheid werd helaas nog slechts beperkt gebruik gemaakt. Er is dit jaar een prachtige nieuwe folder ontwikkeld om leden te werven. Het bestuur en het museum hopen na een aantal jaren van krimp in 2016 het ledenaantal te doen groeien. Om ook een nieuwe doelgroep en generatie aan te trekken werd in 2015 verder geworven voor de Zeilkring (zeilers tussen de 30 en 50 jaar). Afgelopen jaar is begonnen met het aantrekken van 'young professionals' tussen de 25 en 35 jaar die zich verbonden voelen met het *zeewaartse verhaal*, wat tot nog toe resulteerde in 17 nieuwe leden in deze leeftijdscategorie.

Het bestuur doet een oproep aan bestaande leden om uit hun eigen omgeving potentiële nieuwe leden aan te dragen.

1916 - 2016

Dit jaar is het jubileumjaar voor Vereniging en Het Scheepvaartmuseum! In 2015 is een werkgroep onder leiding van Marlies Vehmeijer, voormalig bestuurslid van de Vereniging, actief geweest om een programma samen te stellen voor de viering van het 100-jarig bestaan van de Vereniging. Begin 2016 is het activiteitenoverzicht voor het eerste half jaar aan de leden verstuurd.

Ontwikkeling Ledenaantal

Op 31 december 2015 telde de Vereniging 1209 leden. In het jaar 2015 hebben 186 leden hun lidmaatschap op-

gezegd met als belangrijkste reden leeftijd, gezondheid, de afstand naar het museum of hun steun aan een ander fonds. Er zijn 41 nieuwe leden aan boord gekomen, waaronder een nieuw lid-Begunstiger in de Fellowshipskring en 3 nieuwe leden-Bijzonder Begunstiger in de Zeilkring. Vijf leden hebben hun lidmaatschap opgevoerd naar Begunstiger in de Fellowshipskring.

NIEUWS VANUIT HET MUSEUM

Algemeen

Het jaar 2015 stond voor de stichting Het Scheepvaartmuseum in het teken van de terugkeer van de Koningsloep naar het museum in oktober 2015. In een nieuw schiphuis aan de steiger bij het museum, is de sloep weer te bezichtigen voor iedereen. Hieromheen werden een publieks- en verdiepingsprogramma en een onderwijsevenement georganiseerd. De publieke belangstelling voor het museum was aanzienlijk, maar bleef met ruim 300.000 bezoekers licht onder de verwachting en de prestatieafspraken van 320.000 voor de periode 2013-2016. De oorzaak hiervan is gelegen in de toenemende concurrentie vanuit het Amsterdamse cultuuraanbod, zoals verschillende blockbusters (Rembrandt) en heropeningen (Van Gogh), in combinatie met een kortere vakantieprogrammering in Het Scheepvaartmuseum door SAIL 2015.

Eind 2015 trad Pauline Krikke af als algemeen directeur. In de ontstane vacature is voorlopig voorzien doordat vanuit de Raad van Toezicht Hans Gerson eerst als gedelegeerd bestuurder, en per 1 februari 2016 als interim-directeur is aangetreden.

Publieksactiviteiten

De première van de Michiel de Ruyter-film in het Museum, eind januari 2015, werd gecombineerd met een speciale route en tijdelijke presentatie over Nederlands grootse zeeheld, familie- en verdiepingsprogrammering. In augustus 2015 waren er 30.000 Nederlandstalige en 10.000 Engelstalige routeboekjes uitgereikt aan bezoekers, plus 1000 plattegronden van de route.

In april 2015 ging de semipermanente familietentoonstelling Het Leven aan Boord open, compleet met een nieuw onderwijsprogramma voor alle niveaus van het Basisonderwijs.

De maquette van de Amsterdamse haven in de tentoonstelling Haven 24/7 werd up-to-date gemaakt.

In juli-augustus 2015 werd tijdens de Walvisweken in samenwerking met het WNF en met de nieuwe partner Museum In 't Houten Huis uit De Rijp, een interessante publieksprogrammering neergezet, met familiecolleges, een routeboekje en een kleurwedstrijd. Daarnaast werd de bestaande Walvis-tentoonstelling uitgebreid met nieuwe objecten en een 'photo-opportunity' in samenwerking met het WNF.

Half augustus 2015 werd ter gelegenheid van SAIL 2015 in het Museumrestaurant Stalpaert een fototentoonstelling geopend met foto's van Clipper Stad Amsterdam. Gedurende SAIL boden we in samenwerking met OAD een rondleiding in het museum, gecombineerd met een vaartrip in het SAIL-gebied.

FINANCIËEL VERSLAG 2015

(bedragen tussen haakjes hebben betrekkingen op de overeenkomstige posten in 2014)

RESULTAAT SAMENVATTEND

Over het jaar 2015 werd een positief resultaat geboekt van € 1.509.945 (€ 304.386). Belangrijkste factoren die hieraan ten grondslag lagen waren:

- (I) een grote erfenis van wijlen de heer Balfourt van € 1.382.248;
- (II) een positief beleggingsresultaat van € 275.783 (€ 319.144);
- (III) dalende contributie-inkomsten bij een dalend ledental;
- (IV) aankopen door de Vereniging voor de collectie voor een bedrag van € 138.602 (€ 73.086);
- (V) verminderende bijdragen vanuit het Compagniefonds ad € 26.060 (€ 33.954).

BATEN

De contributie-ontvangsten waren met € 86.555 lager dan het vorig jaar (€ 97.869). Het teleurstellend verlies aan leden in 2014 continueerde zich in 2015 en daarmee de “basiscontributies” van € 75 per lid, enigszins gecompenseerd door de hogere bijdragen vanuit de Fellowships Kring (€ 250 per deelnemer) en de Zeilkring (€ 1.000 per deelnemer).

De wijze van leden- en fondsenwerving, communicatie en publiciteit op basis van de samenwerking tussen Het Scheepvaartmuseum en de Vereniging wordt begin 2016, mede in het kader van het 100-jarig bestaan, opnieuw aangepakt.

Wijlen de heer R.W. Balfourt heeft de Vereniging een grote erfenis doen toekomen waarvan tot nu toe € 1.382.248 werd uitgekeerd. Het overige deel van de erfenis is vooralsnog in vruchtgebruik bij de partner van de heer Balfourt. Doel van de schenking is de aankoop te financieren van schilderijen en kunstvoorwerpen met als onderwerp de Nederlandse scheepvaart uit de periode van de overgang van de zeilvaart naar de stoomvaart en van havengezichten uit die periode. Hiertoe heeft de Vereniging het Balfourt-Roggeveen-fonds op naam gecreëerd, mede ter nagedachtenis aan de vader van de erflater, die als gezagvoerder bij de Nederlandse koopvaardij voer en zijn moeder, van wie verscheidene familieleden werkzaam waren bij de Koninklijke Marine. Uit het gevormde fonds is in 2015 reeds een bedrag betaald van € 88.755 voor de aankoop van een schilderij

gemaakt door Andreas Schelfout. De Vereniging en Het Scheepvaartmuseum zijn wijlen de heer Balfourt zeer erkentelijk voor deze zeer genereuze daad.

Het aandeel van de Vereniging in de opbrengst van de participaties van Het Compagniefonds daalde verder van € 33.954 naar € 26.060 omdat de inkomsten uit de periodieke lijfrente-schenken van de participanten aan Het Compagniefonds aflopen. De continuering van betrokkenheid van bestaande participanten en werving van nieuwe toetreders moet opnieuw vorm krijgen. Hiertoe worden voor 2016 nieuwe plannen ontwikkeld.

Het beleggingsresultaat was positief. De contante opbrengsten bedroegen € 73.754 (€ 59.595), door het toegenomen vermogen. Het koersresultaat bedroeg € 201.329 (€ 258.849), waarmee het totale beleggingsresultaat vóór kosten 7,73% bedroeg (9,2%). Bankkosten stegen vervolgens van € 23.278 naar € 25.592 (ca. 0,6% van de gemiddelde beleggingen), doordat de adviesvergoeding gerelateerd is aan de omvang van het belegde vermogen.

De bijdragen aan het Jaarboek daalden van € 12.738 naar € 11.851, waaronder € 4.500 van fondsen (€ 6.500) en € 7.351 (€ 6.238) van de leden.

LASTEN

Bestedingen aan de doelstellingen

Collectieaankopen

In 2015 werd door het museum € 56.284 aangewend voor aankopen uit de bijdrage van de BankGiro Loterij aan het Museum. De aldus verkregen objecten werden vervolgens volgens bestaand protocol geschonken aan de Vereniging.

De Vereniging besteedde in 2015 zelf per saldo € 138.602 (€ 73.086) aan collectieaankopen, hierboven al uitgebreid beschreven. Het aankoopbeleid is gebaseerd op de Collectiestrategie 2009-2014 van het Museum. Deze wordt in het kader van de nieuwe BIS-aanvraag in de loop van 2016 opnieuw geformuleerd. De zorg voor het beheer van de Collectie berust bij de Staat der Nederlanden op basis van de zogenoemde “Bruikleenovereenkomst”. Hiervoor werden in 2015 door de Vereniging dan ook geen uitgaven gedaan.

Kennisdoelstellingen

Aan de Fellowships en de ondersteuning van de leerstoel Maritieme geschiedenis aan de Universiteit Leiden en het Jaarboek werd wederom respectievelijk € 13.250, € 7.500 en € 17.131 besteed, vergelijkbaar met 2014.

De Stichting Fellowships heeft de Vereniging gevraagd haar voor de periode 2015-2019 voorwaardelijk te ondersteunen middels schenkingen voor de Crone en Warnsinck Fellowships, tot een bedrag van maximaal € 32.500 per jaar. Het bestuur heeft hier positief op gereageerd en wil de aanvraag ondersteunen zolang de financiële situatie van de Vereniging dit, volgens het bestuur, toelaat en de kwaliteit van het onderzoek door de Fellows is verzekerd. De Stichting Fellowships zal zelf actief fondsen blijven werven voor financiering van haar doelstellingen. Het bestuur ziet geen noodzaak om voor deze voorwaardelijke toezegging een aparte reserve te vormen.

Het Fellowship Programma is een van de manieren waarop de Vereniging haar tweede doelstelling verwezenlijkt. De studies en publicaties verbinden het Museum met een netwerk van wetenschappelijke onderzoekers en instellingen in binnen- en buitenland en leveren een bijdrage aan het publieksprogramma van het Museum.

Verdere lasten

De kosten van het blad *Zeemagazijn* stegen bij een kleinere oplage van € 9.675 naar € 12.808 als gevolg van meer bladzijden en fraaiere opmaak.

Sinds 2013 vergoedt de Vereniging het Museum voor werkzaamheden op het gebied van marketing en fondsenwerving, organisatie van activiteiten voor de leden, de redactie en uitgave van *Zeemagazijn* en het voeren van de leden- en financiële administratie op basis van 35% van de contributieopbrengsten. Daartoe werd de "Samenwerkingsovereenkomst" aangepast. Deze kosten worden gesplitst weergegeven onder de post "Kosten eigen fondsenwerving" ad € 17.157 (€ 21.190) en € 12.000 onder "Kosten Beheer en financiële administratie". De afspraak is in principe aangegaan voor de periode tot en met 2016.

Onder het onderdeel overige kosten werd € 15.054 geboekt voor extern advies in verband met het marketingbeleid van Museum en Vereniging, in het kader van het 100-jarig bestaan.

De totale kosten voor Beheer en financiële administratie, accountantskosten en juridische kosten bedroegen € 19.689 (€ 25.448).

VERHOUDING KOSTENPERCENTAGE FONDSENWERVING

De Vereniging streeft naar analogie van de richtlijn van het Centraal Bureau Fondsenwerving (CBF), naar een verhouding van lopende kosten fondsenwerving tot baten fondsenwerving (exclusief erfenissen en legaten)

van 25%. In 2015 kwam deze ratio uit op 38% (als geen rekening gehouden wordt met de nalatenschap van € 1.382.248 (in 2014 25%). Aangezien dit percentage structureel te hoog wordt geacht blijft het streven dit te doen dalen, met name door hogere contributie- en andere inkomsten en kostenbeheersing.

BALANS EN FINANCIËEL BELEID TEN AANZIEN VAN VERMOEGEN, RESERVES EN BESTEMMINGSFONDSEN

De Reserves en Bestemmingsfondsen namen in overeenstemming met het resultaat van € 4.205.530 toe tot € 5.715.475.

RESERVES

De Vereniging kent, in overeenstemming met de richtlijn RJ650, de volgende reserves en fondsen: Continuïteitsreserve, Bestemmingsreserves en Bestemmingsfondsen.

Continuïteitsreserve

De reserve bedraagt per einde boekjaar € 65.000 (€ 65.000). Deze reserve dient als dekking van risico's op korte termijn en voorts om te kunnen voldoen aan de daarbij behorende verplichtingen, zoals de leden- en financiële administratie, de bankkosten en de bijdrage ten behoeve van kennis over de collectie. Het bestuur acht de huidige omvang toereikend.

Bestemmingsreserve Doelen

Deze "algemene" reserve bedraagt per einde boekjaar € 3.852.453 (€ 3.705.435) en is gevormd om uit het beleggen van de betreffende gelden een zo continue mogelijke inkomstenstroom te verkrijgen, die naast de contributieopbrengsten en andere bijdragen en schenkingen, aangewend wordt voor aankopen ten behoeve van collectievorming en voor de kennisdoelstellingen. Het doel is om de Algemene reserve te doen groeien zodat uit het beleggingsresultaat met voldoende continuïteit stelselmatige aanvulling van de Bestemmingsreserve Aankopen plaatsvindt. Het is niet de bedoeling dat uit het beleggingsresultaat de lopende kosten van de Vereniging worden gedekt.

Bestemmingsreserve Aankopen

De reserve Aankopen moet de mogelijkheid bieden om aankopen te doen die het daarvoor begrote gemiddeld jaarlijkse gereserveerde bedrag te boven gaan. Grotere aankopen worden hiermee mogelijk gemaakt. Het bestuur streeft naar een reserve in omvang tussen de € 200.000 en € 500.000, naast het gevormde Balfoort-Roggeveen fonds. Zeer grote aankopen kunnen en moeten doorgaans plaatsvinden met de ad hoc ondersteuning van een aantal grote vermogensfondsen. De kleinere en middelgrote aankopen moeten in de praktijk

grotendeels of geheel door de Vereeniging, al of niet samen met het Museum worden gefinancierd.

De reserve bedraagt per einde boekjaar € 303.742 (€ 300.989). Aankopen door de Vereeniging zijnde netto € 50.547 worden als negatieve mutatie in deze reserve verwerkt, gecompenseerd door de allocatie van € 53.300 vanuit het resultaat 2015.

Het jaarlijkse budgettaire reserveringsbedrag dat voor 2015 werd vastgesteld op € 53.300 zal van tijd tot tijd worden herzien, afhankelijk van het begrote resultaat, de omvang van het vermogen van de Vereeniging en lange termijn beleggingsvooruitzichten.

Bestemmingsfondsen

Het totaal van de bestemmingsfondsen bedraagt per einde boekjaar € 1.394.280 (€ 124.106) na vrijval vanuit het Eberwein fonds en het Eschauzier fonds en de toevoeging van het Balfourt-Roggeveen fonds. Deze fondsen zijn rechtstreeks verkregen uit schenkingen met als doel om gedurende een langere periode een bijdrage te leveren aan specifieke doelstellingen of projecten van de Vereeniging. Daartoe wordt jaarlijks een deel van de oorspronkelijke hoofdsom beschikbaar gesteld. De jaarlijkse vruchten van het bewuste kapitaal komen ten goede aan de exploitatie.

Uitzondering op deze beleidslijn vormt het Warnsinck Fonds. Daarvan blijft de hoofdsom intact maar worden alleen de vruchten gebruikt voor de aanschaf van maritieme boeken, die echter de laatste jaren steeds door het museum werden bekostigd waardoor geen beroep behoefde te worden gedaan op dit fonds. Het Balfourt-Roggeveen fonds, gevormd in 2015, bedraagt per einde boekjaar € 1.293.493.

Reservering 100-jarig bestaan van de Vereeniging in 2016

Het bestuur heeft besloten om uit het resultaat additioneel een bedrag van € 90.000 te reserveren voor uitgaven in het lustrumjaar 2016. Het Museum en de Vereeniging zullen voor dekking van de kosten van sommige onderdelen van het jubileumjaar (tentoonstelling, congres, e.d.) zoeken naar bijdragen van derden. Per einde boekjaar bedraagt deze reservering € 100.000 (€ 10.000).

BELEGGINGSBELEID

Toename van belegbaar vermogen blijft gewenst bij handhaven van het beleggingsbeleid om, tegen de achtergrond van de huidige lage renteniveaus, een stabiele stroom van rente- en dividendinkomsten te verzekeren.

Uitgangspunten beleggingsbeleid:

- De obligatieportefeuille is de kern voor het genereren van inkomsten en de aandelenfondsen om het vermogen tenminste in waarde vast te houden met een relatief beperkt streven naar daadwerkelijke koerswinsten.
- Het beleggingsbeleid is daarom “matig defensief”. Dat wil zeggen dat er als uitgangspunt circa 35% van beleggingen plus belegbare liquiditeiten in aandelenfondsen wordt belegd en circa 65% in rentedragende waarden met een bandbreedte van plus of minus circa 10% met het oog op marktontwikkelingen.
- In 2015 werd gemiddeld 45 % van het totaal belegbare vermogen (effectenportefeuille en een deel van de liquiditeiten) in aandelenfondsen belegd, (50% per ultimo 2015). De aandelenfondsen zijn sterk gespreid om het risico enigszins te beperken.
- Er wordt niet geïnvesteerd in gestructureerde producten, hedgefonds of commodities.
- Voor het volgen van en adviseren in het beleggingsbeleid is een Beleggingscommissie ingesteld, in 2015 bestaande uit een commissaris, de penningmeester, een tweede bestuurslid en twee leden van de Vereeniging. Deze commissie overlegt enkele malen per jaar, waarvan tenminste een keer met de adviserende bank.

GEBEURTENISSEN SINDS BALANSDATUM

Sinds balansdatum is een schilderij van de schilder Cornelis Vreedenburgh verworven voor een bedrag van € 72.500.

BEGROTING 2016

Voor 2016 worden de contributieopbrengsten voornamelijk geschat op € 100.000. De baten van Het Compagniefonds dalen naar circa € 20.000. Terwijl de diverse gebruikelijke kostenposten verwacht worden min of meer gelijk te blijven, worden hogere uitgaven verwacht in verband met het 100-jarig bestaan van de Vereeniging en Scheepvaartmuseum.

Er resteert een ruimte van circa € 40.000 als bijdrage aan de Bestemmingsreserve Aankopen. In de begroting wordt geen rekening gehouden met de kosten van het jubileum omdat deze ten laste van de Bestemmingsreserve 100-jarig bestaan geboekt zullen worden. Tevens zal voor sommige onderdelen van het jubileumjaar gezocht worden naar bijdragen van derden.

TOEKOMSTIG BELEID

Alle aandacht zal in 2016 uitgaan naar de viering van het 100-jarig bestaan van Vereniging en Het Scheepvaartmuseum. Inmiddels is onder andere een grote tentoonstelling aangekondigd, onder het motto “100 jaar Collectie”.

Zoals eerder vermeld zal het marketingbeleid van Museum en Vereniging, de leden- en fondsenwerving en de samenwerking met de Compagnie in 2016 grote aandacht krijgen.

Er wordt overwogen om het beleggingsbeheer van het vermogen van de Vereniging, dat de laatste jaren plaatsvond op adviesbasis, onder te brengen bij een terzake bekwame financiële instelling.

TOT SLOT

De Vereniging is al degenen die aan haar hebben geschonken of hebben bijgedragen, waaronder particulieren, alle leden van de Vereniging, waaronder diegenen die deel uitmaken van de Fellowshipskring en de Zeilkring en daarnaast Het Compagnie Fonds, andere fondsen en sponsors zeer erkentelijk. Daarnaast wil zij haar waardering uitspreken voor de samenwerking met de medewerkers van het Museum en hun ondersteuning voor de activiteiten en administratie van de Vereniging.

Het Bestuur,

Rutger van Slobbe (*voorzitter*)

Annerie Ploumen (*secretaris*)

Wouter Hoek (*penningmeester*)

Els Jacobs (*portefeuille Collectie*)

Susanne de Roy van Zuidewijn-Rive (*portefeuille Leden en Fondsenwerving*)

Daan Lunsingh Scheurleer

Guido van Berkel

Amsterdam, maart 2016

Balans per 31 december 2015

	EUR	EUR
	31 december 2015	31 december 2014
ACTIVA		
Vorderingen en overlopende activa	43.967	110.337
Effecten	4.900.857	3.570.613
Liquide middelen	817.074	563.969
Totaal	5.761.898	4.244.919
PASSIVA		
Reserves en fondsen		
· Continuïteitsreserve	65.000	65.000
· Bestemmingsreserve Doelen	3.852.453	3.705.435
· Bestemmingsreserve Aankopen	303.742	300.989
· Bestemmingsreserve 100 jarig bestaan	100.000	10.000
	4.321.195	4.081.424
Bestemmingsfondsen		
. Warnsinck Fonds	30.833	30.833
. A.J. Eschauzier Fonds	13.620	18.160
. H.P.A. Eberwein Fonds	56.334	75.113
. Balfort-Roggeveen Fonds	1.293.493	0
	1.394.280	124.106
	5.715.475	4.205.530
Kortlopende schulden	46.423	39.389
Totaal	5.761.898	4.244.919

Staat van baten en lasten over 2015

	EUR	EUR	EUR	EUR
	Begroting 2016	Werkelijk 2015	Begroting 2015	Werkelijk 2014
BATEN				
Baten uit eigen fondsenwerving	100.000	1.469.069	105.000	148.528
Baten uit fondsenwerving aankopen	0	0	0	140.000
Rentebaten en baten uit beleggingen	55.000	275.783	57.500	319.144
Baten bijdragen Jaarboek	15.000	11.851	15.000	12.738
Overige baten (Het Compagnie Fonds)	20.000	30.060	23.000	33.954
Som der baten	190.000	1.786.763	200.500	654.364
LASTEN				
Bestedingen aan doelstelling				
Doel verwerving collectie	40.000	138.602	53.300	213.086
Doel verwerving Warnsinck collectie	700	700	700	700
Doel kennis collectie	40.000	37.881	40.000	39.049
	80.700	177.183	94.000	252.835
Werving baten				
Kosten eigen fondsenwerving	42.500	33.024	47.300	37.393
Kosten van beleggingen	25.000	25.591	22.000	23.278
Overige kosten + onvoorzien	18.800	21.331	10.000	11.024
	86.300	79.946	79.300	71.695
Beheer en administratie				
Kosten beheer + financiële administratie	23.000	19.689	27.200	25.448
Som der lasten	190.000	276.818	200.500	349.978
Resultaat	0	1.509.945	0	304.386

RESULTAATBESTEMMING

Toevoeging/onttrekking aan:		
Continuïteitsreserve	0	0
Bestemmingsreserve Doelen	147.018	251.491
Bestemmingsreserve Aankopen	2.753	66.214
Bestemmingsreserve 100 jarig bestaan	90.000	10.000
Warnsinck Fonds	0	0
A.J. Eschauzier Fonds	-4.540	-4.540
H.P.A. Eberwein Fonds	-18.779	-18.779
Balfoort-Roggeveen Fonds	1.293.493	0
TOTAAL	1.509.945	304.386

Toelichting

Staat van baten en lasten over 2015

	EUR	EUR	EUR
	Werkelijk 2015	Begroting 2015	Werkelijk 2014
Baten uit eigen fondsenwerving			
Contributies (incl. lijfrentes)	86.555	105.000	96.969
Overige	266	0	940
	86.821	105.000	97.909
Nalatenschappen	1.382.248	0	50.619
Totaal	1.469.069	105.000	148.528
Contributies als percentage van totaal	6%		65%
Kosten eigen fondsenwerving			
Ledenadministratie	17.157	24.000	21.190
Zeemagazijn	12.808	15.000	9.675
Overige kosten	3.059	11.000	6.528
	33.024	50.000	37.393
Kostenpercentage fondsenwerving			
Baten eigen fondsenwerving	1.469.069	105.000	148.528
Kosten eigen fondsenwerving	33.024	50.000	37.393
Kostenpercentage fondsenwerving	2%	49%	25%
Directe baten en lasten ledenactiviteiten			
Baten eigen fondsenwerving	1.469.069	105.000	148.528
Bijdragen ledenactiviteiten	0	0	0
	1.469.069	105.000	148.528
Kosten eigen fondsenwerving	33.024	50.000	37.393
Kosten ledenactiviteiten	831	3.000	2.579
	33.855	53.000	39.972
RESULTAAT	1.435.214	52.000	108.556
Bestedingen			
Totaal bestedingen aan doelstelling	177.183	94.000	252.835
Totaal baten incl. beleggingen	1.786.763	200.500	654.364